

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS NEGALIOS PAGRINDU VILNIAUS FILARETŲ PRADINĖJE MOKYKLOJE TYRIMO

2017 m. kovo 7 d. Nr. (17)SN-24)SP-23
Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba (toliau – Tarnyba) 2016 m. sausio 24 d. gavo Lietuvos neįgaliųjų draugijos, atstovaujančios negalią turinčiam (duomenys neskelbtini) ir jos tėvams, skundą (toliau – skundas). Skunde nurodoma, jog (duomenys neskelbtini) mokosi Vilniaus Filaretų pradinėje mokykloje (toliau – mokykla). Jam paskirtas namų ugdymas, tačiau kartą per savaitę jis dalyvauja pamokose ir užsiėmimuose vykstančiuose mokykloje. Skunde nurodoma, jog mokyklos administracija ir darbuotojai, nepagarbiomis pastabomis dėl (duomenys neskelbtini)gebėjimų, įžeidinėja jį ir jo mamą (duomenys neskelbtini). Nurodoma, jog (duomenys neskelbtini) tendencingai verčiama pervesti savo sūnų į kitą, specializuotą mokyklą. Skunde pateikiama informacija, jog mokyklos pedagogai nenori (nemoka) dirbti su specialiųjų poreikių turinčiu (duomenys neskelbtini) ir dėl to netinkamai atlieka savo pareigas. Pasak skundo autorių, mokyklos administracija neužtikrina Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos 24 str. įtvirtintos pareigos užtikrinti neįgaliųjų teisę į švietimą ir mokymąsi lygiomis galimybėmis.

Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė A. Skardžiuvienė (toliau – lygių galimybių kontrolierė), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 30 str. 2 d., 2017 m. sausio 25 d. raštu Nr. (17)SN-24)S-80 „Dėl informacijos pateikimo“ kreipėsi į mokyklos administraciją, prašydama pateikti informuoti, ar mokykla tinkamai užtikrina (duomenys neskelbtini) poreikiams pritaikytų ugdymo paslaugų teikimą. Jei ne, dėl kokių priežasčių; ar yra žinomi nepagarbių ir įžeidžiančių pasisakymų (duomenys neskelbtini) ir jo mamos atžvilgiu mokykloje faktai. Jei taip, paprašyta nurodyti jų aplinkybes ir kokių priemonių buvo imtasi; ar (duomenys neskelbtini) buvo siūloma pervesti savo sūnų (duomenys neskelbtini) į kitą specializuotą mokyklą. Jei taip, paprašyta nurodyti to priežastis. Taip pat paprašyta pateikti kitą su tyrimo esme susijusią reikšmingą informaciją ir įrodymus.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

1. Mokyklos direktorė 2017 m. vasario 21 d. rašte Nr. SD-24 „Dėl informacijos pateikimo“ nurodė, jog (duomenys neskelbtini) lanko mokyklą nuo 2015 m. rugsėjo 1 d. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. gegužės 6 d. įsakymu Nr. V-459 patvirtintu 2015-2016 ir 2016-2017 mokslo metų pradinio ugdymo programos bendrojo ugdymo plano 58.5 p., namie savarankišku mokymo proceso organizavimo būdu mokomam mokiniui 1-3 klasėse skiriamos 9 savaitinės ugdymo valandos Bendrosios programos ugdymo dalykams įgyvendinti. (duomenys neskelbtini) buvo skirtos 9 savaitinės pamokos namuose, kurias vedė pradinių klasių mokytoja ir specialiojo ugdymo specialistai: logopedė, specialioji pedagogė.

2015 m. rugpjūčio 31 d. mokyklos direktorės įsakymu Nr. P-45, (duomenys neskelbtini) skirtas namų mokymas.

(duomenys neskelbtini) tėčio prašymu, mokinys kai kurias pamokas lanko mokykloje, dalyvauja neformaliojo švietimo veikloje. Mokykla sudarė sąlygas (duomenys neskelbtini) integruotai mokytis mokykloje trečiadieniais ir penktadieniais. 2016 metais jis taip pat dalyvavo 9 mokyklos renginiuose.

Mokyklos direktorė nurodo, jog mokinys ir toliau tęsia mokymąsi mokykloje, vadovaujantis pristatytomis specialistų išvadomis.

2. 2017 m. kovo 2 d. Lietuvos neįgaliųjų draugija informavo Tarnybą, jog skunde nurodyti veiksmai nutraukti, (duomenys neskelbtini) mokykloje sudaromos tinkamos mokymosi sąlygos.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar (duomenys neskelbtini) buvo suteikiamos tinkamos mokymosi ir ugdymo paslaugos pagal mokykloje vykdomas formaliojo ir neformaliojo švietimo programas, t. y., ar yra tinkamai vykdomos pareigos, numatytos Lygių galimybių įstatymo 8 str. 1 p. bei tinkamai įgyvendinamos Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos (toliau – Konvencija) 24 str. įtvirtintos pareigos.

Pažymėtina, jog tiek Europos Sąjungos, tiek nacionaliniuose teisės aktuose diskriminacija pačia bendriausia šio žodžio prasme reiškia teisių sumažinimą arba atėmimą tam tikrai kategorijai asmenų dėl kokių nors požymių. Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama, kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius.

Pamatinius Lietuvos valstybės ir visuomenės gyvenimo aspektus reglamentuojančio įstatymo – Lietuvos Respublikos Konstitucijos – 29 str. nurodoma, jog žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Asmenų lygybės principas yra konstitucinės žmogaus prigimtinės teisės būti traktuojamam vienodai garantija. Šis principas įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai. Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas pažeidžiamas, kai tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, yra kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisintinas. Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama, kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d. nutarimas Nr. 17/97).

Pagal Lygių galimybių įstatymo 6 str. 1 d. 1 p., švietimo įstaigos, kiti švietimo teikėjai bei mokslo ir studijų institucijos privalo užtikrinti vienodas sąlygas asmenims nepaisant lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, kai priimama į švietimo įstaigas, kitus švietimo teikėjus bei mokslo ir studijų institucijas, mokoma ir ugdoma pagal formaliojo ir neformaliojo švietimo programas, kurias jie vykdo.

Pagal Konvencijos 24 str., valstybės, šios Konvencijos Šalys, pripažįsta neįgaliųjų teisę į mokslą. Siekdamos įgyvendinti šią teisę nediskriminuojant ir lygiomis galimybėmis, valstybės, šios Konvencijos Šalys, užtikrina visiems tinkamą visų lygių švietimą ir mokymąsi visą gyvenimą, kuriais būtų siekiama:

a) visapusiškai ugdyti žmogiškąjį potencialą ir orumą bei savigarbą, taip pat didinti pagarbą žmogaus teisėms, pagrindinėms laisvėms ir žmonių įvairovei;

b) suteikti neįgaliesiems galimybę ugdyti savo asmenybę, talentus ir kūrybiškumą, taip pat savo protinius ir fizinius gebėjimus didžiausiu įmanomu mastu;

c) suteikti neįgaliesiems galimybę veiksmingai dalyvauti laisvos visuomenės gyvenime.

2. Įgyvendindamos šią teisę, valstybės, šios Konvencijos Šalys, užtikrina, kad:

a) neįgalieji dėl savo neįgalumo nebūtų šalinami iš bendros švietimo sistemos ir neįgaliems vaikams nebūtų atimta galimybė įgyti nemokamą ir privalomą pradinį arba vidurinį išsilavinimą;

b) neįgalieji turėtų galimybę įgyti visiems tinkamą, kokybišką ir nemokamą pradinį išsilavinimą ir vidurinį išsilavinimą lygiai su kitais asmenimis tose bendruomenėse, kur jie gyvena;

c) būtų tinkamai pritaikytos sąlygos pagal asmens poreikius;

d) neįgalieji gautų būtina paramą bendroje švietimo sistemoje, siekiant sudaryti sąlygas jų veiksmingam švietimui;

e) aplinkoje, kuri geriausiai skatina akademinį ir socialinį vystymąsi, būtų teikiamos veiksmingos individualizuotos paramos priemonės, suderinamos su visiškos įtraukties tikslu.

3. Valstybės, šios Konvencijos Šalys, suteikia neįgaliesiems galimybę įgyti gyvenimo ir socialinio vystymosi įgūdžių, kad sudarytų sąlygas jiems visapusiškai ir lygiai su kitais dalyvauti švietimo procese ir bendruomenės gyvenime. Šiuo tikslu valstybės, šios Konvencijos Šalys, imasi atitinkamų priemonių, tarp jų:

a) sudaryti sąlygas mokytis Brailio rašto, kitų specialiai pritaikytų šriftų, patobulintų ir alternatyvių bendravimo ir orientavimo būdų, priemonių ir formų, sudaryti sąlygas įgyti mobilumo įgūdžių ir kitų neįgaliųjų teikiamai paramai ir mentorių paslaugoms;

b) sudaryti sąlygas mokytis gestų kalbos ir skatinti kurčiųjų bendruomenės kalbinę identitetą;

c) užtikrinti, kad neregijų, kurčių arba kurčneregijų asmenų, o visų pirma tokį neįgalumą turinčių vaikų, švietimas vyktų asmeniui tinkamiausiomis kalbomis, bendravimo būdais ir priemonėmis ir aplinkoje, kuri geriausiai skatina akademinį ir socialinį vystymąsi.

4. Siekdamas padėti užtikrinti šios teisės įgyvendinimą, valstybės, šios Konvencijos Šalys, imasi atitinkamų priemonių, kad įdarbintų mokytojus, įskaitant neįgalius mokytojus, mokančius gestų kalbą ir (arba) Brailio abėcėlę, ir apmokytų visuose švietimo lygmenyse dirbančius specialistus ir personalą. Toks mokymas turi apimti informavimą apie neįgalumą ir atitinkamų patobulintų ir alternatyvių bendravimo būdų, priemonių ir formų, švietimo metodikos ir medžiagos naudojimą, siekiant suteikti paramą neįgaliesiems.

5. Valstybės, šios Konvencijos Šalys, užtikrina, kad neįgalieji turėtų galimybę gauti bendrąjį aukštąjį išsilavinimą, profesinį mokymą, suaugusiųjų mokymą ir galimybę mokytis visą gyvenimą jų nediskriminuojant ir lygiai su kitais asmenimis. Šiuo tikslu valstybės, šios Konvencijos Šalys, užtikrina, kad neįgaliesiems būtų tinkamai pritaikytos sąlygos.

Tyrimo metu nustatyta, jog J(duomenys neskelbtini) lanko mokyklą nuo 2015 m. rugsėjo 1 d. 2015 m. rugpjūčio 31 d. mokyklos direktorės įsakymu Nr. P-45, (duomenys neskelbtini) skirtas namų mokymas. Jam buvo skirtos 9 savaitinės pamokos namuose, kurias vedė pradinių klasių mokytoja ir specialiojo ugdymo specialistai: logopedė, specialioji pedagogė.

Nuo 2016 m. mokinyi kai kurias pamokas lanko mokykloje, dalyvauja neformaliojo švietimo veikloje. Mokykla sudarė sąlygas (duomenys neskelbtini) integruotai mokytis mokykloje trečiadieniais ir penktadieniais. 2016 metais jis taip pat dalyvavo 9 mokyklos renginiuose.

(duomenys neskelbtini) tęsia mokymąsi mokykloje, vadovaujantis pristatytomis specialistų išvadomis.

2017 m. kovo 2 d. Lietuvos neįgaliųjų draugija informavo Tarnybą, jog skunde nurodyti veiksmai nutraukti, (duomenys neskelbtini) mokykloje sudaromos tinkamos mokymosi sąlygos.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 17 str. 1 d. ir 29 str. 3 d. 4 p.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Nutraukti skundo Nr. (17)SN-24 tyrimą, nutraukus lygias galimybes galimai pažeidžiančius veiksmus.
2. Su sprendimu supažindinti Lietuvos neįgaliųjų draugiją, mokyklos administraciją.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Skardžiuvienė